

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพสำหรับผู้เป็นเบาหวานในพื้นที่หมู่ 1 ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในการศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไป ภาวะสุขภาพ ความรู้เรื่องโรคเบาหวานและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้เป็นเบาหวานและศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามกระบวนการสร้างหุ่นส่วนสุขภาพ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพสำหรับผู้เป็นเบาหวานในชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงหลังการพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนในการจัดการร่วมกันและแผนงาน โครงการที่เกิดจากการทำหน้าที่ของหุ่นส่วน

แต่ละขั้นตอนใช้การศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยออกแบบระเบียบวิธีการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้เป็นเบาหวานที่อยู่ในชุมชนหมู่ 1 ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ ต้องได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวานจากแพทย์ อาศัยประจำในชุมชนหมู่ 1 ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมและรับการรักษาที่โรงพยาบาลนครชัยศรี มีจำนวนทั้งหมด 42 คน

ในการวิจัยประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องหลายส่วนด้วยกันและแตกต่างกันไป ตามขั้นตอนของการศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรอง ดังนี้

3.1.1 กลุ่มเป้าหมายหลัก

ผู้เป็นเบาหวานที่อยู่อาศัยประจำในชุมชนหมู่ 1 ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวานจากแพทย์ และรับการรักษาที่โรงพยาบาลนครชัยศรีเท่านั้น โดยคัดเลือกข้อมูลจากแฟ้มครอบครัวของกลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชนและจากทะเบียนการรักษาแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนครชัยศรี จำนวน 42 คน

3.1.2 กลุ่มเป้าหมายรอง

เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งได้แก่ ผู้ดูแลผู้เป็นเบาหวาน 15 คน อสม. จำนวน 5 คน บุคลากรสุขภาพในโรงพยาบาล 7 คน ประกอบด้วยพยาบาล 2 คน พยาบาลเวชปฏิบัติ 1 คน แพทย์ 1 คน เภสัชกร 1 คน โภชนากร 1 คนและนักกายภาพบำบัด 1 คน

สำหรับการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยทำหนังสือประสานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาล นครชัยศรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตำหนัก เพื่อขอจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลที่คาดว่าจะได้รับให้ทั้งกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรองเข้าใจพอสังเขป หลังจากนั้นให้กลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มซักถามและปรึกษาหารือซึ่งกันและกันก่อนที่จะแจ้งผลให้ผู้วิจัยทราบว่าจะเข้าร่วมโครงการหรือไม่ ใช้เวลานานประมาณ 1 สัปดาห์

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรียงลำดับตามการใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 กลุ่มเป้าหมายหลัก

กลุ่มผู้เป็นเบาหวานในชุมชน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้
แบบสัมภาษณ์ผู้เป็นเบาหวาน เป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผ่านการตรวจสอบความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทดลองใช้ในชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ชุมชนหมู่ 3 ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ใช้ประเมินกลุ่มเป้าหมายหลักทั้งก่อนและหลังการพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว บทบาทในครอบครัว สิทธิการรักษา เป็นข้อคำถามประเภทเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลภาวะสุขภาพ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน สถานที่รักษา ภาวะแทรกซ้อนซึ่งเป็นคำถามประเภทเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 3 ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ แบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกณฑ์ในการเลือกตอบ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้เป็นเบาหวานมากที่สุด

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้เป็นเบาหวานมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ผู้เป็นเบาหวานไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับข้อความนั้น ๆ

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้เป็นเบาหวานมาก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้เป็นเบาหวานมากที่สุด

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้เป็นเบาหวานในระยะ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา มีข้อคำถาม 15 ข้อแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็นข้อคำถามด้านบวก 14 ข้อ ได้แก่ 1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15 และข้อคำถามด้านลบคือ ข้อคำถามที่ 3 เกณฑ์ในการเลือกตอบคือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

น้อยที่สุด หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมในข้อความนั้นน้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย (น้อยกว่า 20%)

น้อย หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมในข้อความนั้นน้อย (น้อยกว่า 40%)

ปานกลาง หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมในข้อความนั้นเป็นบางครั้ง (น้อยกว่า 60%)

มาก หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมในข้อความนั้นเป็นประจำ (น้อยกว่า 80%)

มากที่สุด หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมในข้อความนั้นเป็นประจำหรือทุกครั้ง (80% ขึ้นไป)

เกณฑ์การให้คะแนนเป็น ดังนี้

	ข้อคำถามด้านบวก	ข้อคำถามด้านลบ
น้อยที่สุด	1	5
น้อย	2	4
ปานกลาง	3	3
มาก	4	2
มากที่สุด	5	1

การแปลความหมายค่าคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้ ซึ่งแบ่งเป็น

มาก คือ คะแนนตั้งแต่ 70 คะแนนขึ้นไปหรือร้อยละ 80

ปานกลาง คือ คะแนนระหว่าง 69-53 คะแนนหรือร้อยละ 61 – 79

น้อย คือ คะแนนน้อยกว่า 52 คะแนนหรือ ร้อยละ 60

ส่วนที่ 5 แบบเก็บข้อมูลผู้เป็นเบาหวานจากทะเบียนการรักษาแผนกผู้ป่วยนอกและแฟ้มครอบครัว ประกอบด้วย ข้อมูลการตรวจตามนัด ยาที่ใช้ ระดับน้ำตาลในเลือด ผลการตรวจร่างกาย และระดับความดันโลหิต

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายรอง

ผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ผู้ดูแลผู้เป็นเบาหวาน ศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้ให้การดูแล 2) แบบบันทึกบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลต่อผู้เป็นเบาหวาน 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนามและการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการเพื่อวิเคราะห์กระบวนการของผู้ดูแลที่ช่วยให้หุ่นส่วนสุขภาพเกิดขึ้น

2. ผู้นำชุมชน ศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนในการจัดการดูแลสำหรับผู้เป็นเบาหวาน 2) แบบบันทึกบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนต่อผู้เป็นเบาหวาน 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนามและการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการของผู้นำชุมชนที่ช่วยให้หุ่นส่วนสุขภาพเกิดขึ้น

3. อสม. ศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ในการจัดการดูแลสำหรับผู้เป็นเบาหวานในชุมชน 2) แบบบันทึกบทบาทหน้าที่ของ อสม. ต่อผู้เป็นเบาหวาน 3) การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนาม และการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการเพื่อวิเคราะห์กระบวนการของ อสม. ที่ช่วยให้หุ่นส่วนสุขภาพเกิดขึ้น

4. บุคลากรสุขภาพในโรงพยาบาลและในชุมชน ศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ในการจัดการผู้เป็นเบาหวานอย่างต่อเนื่อง 2) แบบบันทึกบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสุขภาพในโรงพยาบาลและในชุมชนต่อผู้เป็นเบาหวาน 3) การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนามและการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการเพื่อสร้างและวิเคราะห์กระบวนการหุ่นส่วนสุขภาพ

3.3 การทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการหาความตรงตามเนื้อหาและหาความเชื่อมั่น ดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องและกระบวนการพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพและแนวคำถามการสนทนากลุ่มผู้เป็นเบาหวาน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์

มาทดลองใช้กับผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัด นครปฐม จำนวน 30 ราย หาความเชื่อมั่นโดยการหาความสอดคล้องภายในแบบสอบถามด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.88

3.4 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยกำหนดเป็น 3 ขั้นตอน และรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างหุ่นส่วนสุขภาพสำหรับผู้เป็นเบาหวานในชุมชน ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายหลัก

1.1 หลังจากคัดเลือกผู้เป็นเบาหวานจากแฟ้มครอบครัวของกลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชนและจากทะเบียนการรักษาแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนครชัยศรีและได้กลุ่มเป้าหมายหลักที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครชัยศรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าดำเนินเพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยในพื้นที่

1.2 ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ภาวะสุขภาพ ความรู้เรื่องโรคเบาหวานและ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

1.3 ศึกษาข้อมูลเชิงลึกผู้เป็นเบาหวานด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

2. กลุ่มเป้าหมายรอง

2.1 ศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วนด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อค้นหาประเด็นสภาพการณ์ดูแลผู้เป็นเบาหวานและใช้ในการสะท้อนบทบาทการดูแลสุขภาพผู้เป็นเบาหวานของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพสำหรับผู้ป่วยเบาหวานในชุมชน

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มย่อยทั้งแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ จนกระทั่งเกิดแผน กิจกรรมและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยทุกครั้งจะส่งแบบเชิญเข้าร่วมประชุมก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน กระบวนการทั้งหมดจะเกิดขึ้นภายใต้การประชุมกลุ่มแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่องกับผู้เป็นเบาหวาน ผู้ดูแล บุคลากรสุขภาพในโรงพยาบาลและบุคลากรสุขภาพในชุมชน แบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างหุ่นส่วนสุขภาพ

- 1) นำเสนอข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 แก่กลุ่มเป้าหมายหลักและผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วนให้ทุกฝ่ายรับทราบทั้งบทบาทที่แต่ละฝ่ายปฏิบัติอยู่แล้วและบทบาทที่แต่ละฝ่ายยังไม่ได้ปฏิบัติ
- 2) ให้ทุกฝ่ายนำเสนอความต้องการและความคาดหวังของตนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรับทราบ

3) กำหนดจุดมุ่งหมายและข้อตกลงในจุดมุ่งหมายร่วมกัน 4) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดที่จะปฏิบัติในเวลาข้างหน้าเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5) ประสานและติดตามให้ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนดำเนินการตามข้อตกลงที่ได้ ให้คำปรึกษา สนับสนุนและประทับประคองกรณีมีปัญหาในการปฏิบัติตามบทบาท

ระยะที่ 2 กำหนดระบบรองรับ

1) ผู้วิจัยโน้มน้าวให้แต่ละส่วนสร้างวิธีการของตนเองและวิธีการร่วมที่คิดว่าสามารถสื่อสารข้อมูลถึงผู้เป็นเบาหวาน ผู้ดูแลและผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง
2) ประสานการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายไว้ตลอดเวลา 3) พัฒนาให้เครือข่ายชัดเจนในบทบาทของตนเองและแข็งแกร่งเพียงพอที่จะรองรับกิจกรรมต่างๆ ของหุ้นส่วนที่กำหนดไว้ทั้งหมด

ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพ

1) ผู้วิจัยสะท้อนแผนการทำงานของหุ้นส่วนและแผนกิจกรรมที่ดำเนินการไปในแต่ละระยะเพื่อปรับปรุงโครงสร้างและลักษณะกิจกรรมของหุ้นส่วน โดยพิจารณาว่ากิจกรรมที่หุ้นส่วนนำไปปฏิบัตินั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ ผู้ดูแลและชุมชนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมของหุ้นส่วนหรือไม่ อย่างไร ในขั้นนี้นอกจากจะดำเนินการในการประชุมกลุ่มแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว ยังปฏิบัติในการเยี่ยมบ้านผู้เป็นเบาหวานด้วย

ระยะที่ 4 พัฒนาความต่อเนื่องของหุ้นส่วนสุขภาพ

1) ผู้วิจัยโน้มน้าวให้ผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วนปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ปรับปรุงแผนการดำเนินงานและปฏิบัติตามแผน 2) ประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายเป็นระยะ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผู้เป็นเบาหวานในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังการพัฒนาหุ้นส่วนสุขภาพ

เป็นการประเมินผลหรือสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อรวบรวมการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอน ค้นหาศักยภาพตลอดจนปัจจัยที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่วางไว้ รวมทั้งวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายหลัก มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหุ้นส่วนสุขภาพ ทบทวนปัจจัยที่ทำให้เกิดหุ้นส่วนสุขภาพที่สมบูรณ์

3.2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วนในการจัดการร่วมกันและแผนงานโครงการทั้งหมดที่เกิดขึ้น

3.3 วิเคราะห์ภาวะสุขภาพของกลุ่มผู้เป็นเบาหวาน โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม เพื่อค้นหาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคเบาหวานและพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้เป็นเบาหวาน

3.5 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้หลายวิธี ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อยแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการและการจดบันทึกภาคสนาม มีรายละเอียดดังนี้

1. การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ใช้ในกิจกรรมต่อไปนี้ 1) รวบรวมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายหลักเพื่อเติมเต็มข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ 2) ศึกษาบทบาทหน้าที่ของกลุ่มเป้าหมายรองในการจัดการโรคเบาหวาน 3) รวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรคและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพ ผู้วิจัยกำหนดที่จะสนทนากลุ่มขณะดำเนินการพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพ 3 ครั้ง และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน 1 ครั้ง

2. การประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Meeting) ใช้ในกิจกรรมต่อไปนี้ 1) นำเสนอข้อมูลสุขภาพผู้เป็นเบาหวาน ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้เป็นเบาหวานและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) ให้กลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรองทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น คิดแผนงาน โครงการ กิจกรรมและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ สะท้อนปัญหาอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมในแต่ละช่วงของการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันถึงแนวทางแก้ไขปัญหา

3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ใช้ในสนทนากลุ่ม ประชุมกลุ่มย่อย ขณะเยี่ยมบ้านในพื้นที่ โดยสังเกตปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรองตลอดการดำเนินการวิจัย รวมทั้งใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมกับกลุ่มเป้าหมายในช่วงเวลาอื่น ๆ

4. การบันทึกภาคสนาม (Field Notes) โดยจดบันทึกเหตุการณ์จากการสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ตลอดจนบันทึกสิ่งแวดล้อมหรือบริบทอื่น ๆ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยใช้ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลจากแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม สนทนาการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ไม่มีส่วนร่วมและการจดบันทึกภาคสนาม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) โดยวิเคราะห์ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลใน 2 ประเด็น คือ ความหลากหลายและอิมตัว กับมีความเป็นจริง ในการตรวจสอบจะใช้วิธีสามเส้า (Triangulation) กล่าวคือ เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลหลายวิธี พยายามหาข้อมูลเพิ่มเติมจากประเด็นที่ยังไม่ได้คำตอบ จนกระทั่งมีคำตอบที่เริ่มเข้ากัน จึงยุติการหาข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลจะมีอยู่ในทุกขั้นตอนของการวิเคราะห์

หลักการในการวิเคราะห์มีดังนี้ (เกษราวัลณ์ นิลวางกูร และ พูลสุข ศิริสุข. 2547 : 27)

ขั้นตอนที่ 1 อ่านทำความเข้าใจ ข้อความ ถ้อยคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในบันทึก

ขั้นตอนที่ 2 จับประเด็นสำคัญ ค้นหาคำ ประโยคหรือคำสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 จัดหมวดหมู่ จำแนกประเภท (Categorizing)

ขั้นตอนที่ 4 ตีความ ตรวจสอบความหมาย เพื่อระบุใจความสำคัญหรือหัวเรื่อง (Theme)

ขั้นตอนที่ 5 สร้างข้อสรุปจากหมวดหมู่และความหมายทั้งหมด

3. การค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้เป็นเบาหวาน ใช้สถิติไคสแควร์สำหรับปัจจัยที่มีระดับการวัดแบบนามบัญญัติและ T-test สำหรับปัจจัยที่มีระดับการวัดแบบอันตรภาคชั้นหรืออัตราส่วน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคเบาหวานและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้เป็นเบาหวานก่อนและหลังพัฒนาหุ่นส่วนสุขภาพด้วยสถิติ Paired T-test

3.7 จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการจริยธรรมการวิจัย คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและจริยธรรมการวิจัยของหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่คุกคามต่อสภาพร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณของกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรอง

กลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มต้องสมัครใจเข้าร่วมโครงการและยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรภายใต้การอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีการตลอดจนกระบวนการวิจัย

ในทุกขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายในการบันทึกเทปและจดบันทึกข้อมูล และแจ้งว่าหากข้อมูลใดก็ตามที่กลุ่มเป้าหมายไม่ต้องการให้ผู้วิจัยเขียนในวิทยานิพนธ์หรือเผยแพร่ ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากกลุ่มเป้าหมายรู้สึกไม่สบายใจหรือไม่ต้องการสนทนา ผู้วิจัยจะหยุดการสนทนางลุ่มนั้นทันที ยกเว้นกลุ่มเป้าหมายพร้อมหรือต้องการที่จะเริ่มดำเนินการสนทนาใหม่ ผู้วิจัยจะดำเนินการต่อ

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะมีผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูล และในการเผยแพร่ผลการศึกษาผู้วิจัยจะใช้ชื่อสมมติแทนชื่อจริง (ภาคผนวก ก.)

